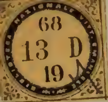
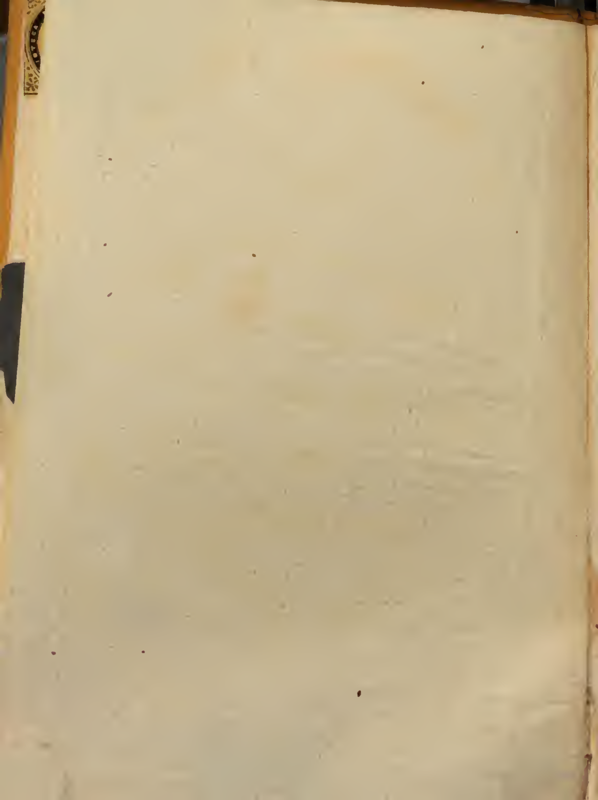

D

68
13 D
19

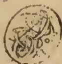
AD STANISLAVM OSIVM CARDINALEM,

VNA CVM ACTIS LEGATIONIS DE REGNO AD HENRICVM POLONIAE REGEM.

P. NAM OSSIO AVCTORE.

ROMAE, Apud Heredes Antonij Bladij, Impressores Camerales, **M D LXXIIII.**

STANISLAO HOSIO CARDINALI,
P. NAMOSIVS S.

CTA legationis ciuium tuorum ad Serenissimum Poloniæ regem, cui potiùs mitti debent quàm tibi, Stanislaë, purpurati ordinis decus ac gentis tuæ clarissimum lumen? Quæ etsi non dubito ab aliis quoque scripta ad aures tuas iam peruenisse, meam tamen in hac re operam quamuis ignotus offero, prænunciam reuersionis in Italiam meæ. Cùm autem istic ero, rectà ad comitatum tuum pergam: ad quem audio patere aditum virtuti eruditorum hominum, sic vt Roma Bessarionis Nicæni familiam in tua relucere gaudeat. In hac spe defixo animo lætus viuam, senectam tibi à Deo fœlicem & annosam dari cupiens. Parisijs, VI. Id. Mart. MDLXXIIII.

ACTA LEGATIONIS DE REGNO AD HENRICVM POLONIAE REGEM.

EVM immortalem conſueuiſſe noua ſemper munera largiri ijs, qui animum virtuti dedi-derint, Gallia anno ſuperiore experta eſt: cùm poſt obitum Sigiſmundi Augusti, re-gnum Poloniæ Henrico Andegauorum Du-ci ob ſplendorem ſummæ virtutis datum ac-cepimus. Rupellam Santonum maritimam vrbem obſide-bat, eo tempore, quo proceres regni Poloniæ, Lituaniæque concilio coacto de Rege deligendo conſultabant: vbi ſen-tentijs dictis magno Senatus, & omnium ordinum conſen-ſu Rex pronunciatur, ſub Varſouia Mazouiæ oppido, anno Chriſtiani numeri milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo tertio, v. Idus Maias.

Hæc electio nouo Regi in caſtra nunciata eſt, quum alte-rum & vigeſimum ætatis annum nondum impleuiſſet: duo-bus tamen maximis prælijs & periculoſiſſimis egregium mi-litaris animi & fortitudinis ſuæ ſpecimen iam dediſſet. Pauci admodum erant, qui bonum nuncium ex Gallica ad Polo-nos legatione auditum iri vnquam exiſtimarent: quòd Sena-tores regni Piaſtum, id eſt ciuem, aut ex finitimis regioni-bus candidatum aliquem in locum demortui Regis ſuffectu-ri viderentur. At opinio virtutis apud bellicoſam gentem ambitu omni ſuperior fuit, plúſque virium fortia facta, quàm vllæ conuentiones habuere. Concilio nondum dimiſſo tabu-læ electionis confectæ ſunt. Ad eas in Galliam perferendas, & ſalutandum Regem delecti tam à Senatu Poloniæ & Li-tuaniæ, quam ab equeſtri ordine tredecim oratores, magno in illis regionibus nati loco, & ſummæ habiti auctoritatis. Legationis principem locum obtinebat Adamus Conar-

ſcus Cobilinus Poſnaniæ Epiſcopus. collegę erant Albertus Laſcus Palatinus Syradienſis : Ioannes Baptiſta Thencinij Comes : Ioannes Tomices Caſtellanus Gneſnenſis · Andreas Comes Gorcanus : Ioannes Herburtus Caſtellanus Sannocenſis: Staniſlaus Criſcus Caſtellanus Racziaznenſis: Nicolaus Chriſtophorus Radeuillus Dux in Olika: Ioannes Sarius Belſenſis Præfectus : Nicolaus Firleus Caſimirienſis: Ioannes Sboroſcus Odalanouienſis : Nicolaus Tomices Ioannis filius : Alexander Dux Prunenſis. Qui petita quidem facultate, nondum tamen impetrata per Germaniam itineris faciundi, maturant è patria proficiſci, & iuſtis itineribus in Galliam contendunt.

Vbi de eorum profectione Carolus Francorum Rex certior eſt factus, Rupellanis ſupplicibus pacem dedit. Reuerſum igitur ab exercitu Henricum Poloniæ Regem, Seraphinus Oliuarius à Gregorio Pontifice maximo gratulandi cauſa miſſus ſalutauit, roſamque auream, velut boni ominis prænunciam, in loco conſecrato obtulit, ipſius Pontificis manu ſibi traditam, Romaq; allatam. Simul auditi ſunt Oratores aliorum Principum, ob id ſolum miſsi, vt intelligeret, quàm propenſa & perpetua fuiſſet, atque eſſet, dominorum ſuorum erga eum beneuolentia: & ex epiſtola tua gratulatoria, Staniſlaē Hoſi, magnam animo voluptatem cepit.

Ac priùs quàm Poloni extremos Galliæ fines attigiſſent, Carolus Rex Theualio Præfecto Mediomatricū ciuitatis negotium dederat, vt eos comiter acceptos omnibus officijs blandæ hoſpitalitatis excoleret. quod ab eo diligenter eſt factum. Pauliſper in ea vrbe morati Lutetiam petunt, facto itinere per campos Catalaunorum Aetij de Hunnis victoria nobiles, comitantibus Carolo Carſo, epiſcopo Lingonum Pari Franciæ, & Comite Bryennæ, clariſsimis viris: quos Rex ab ſe dimiſſos obuiam ire hoſpitibus ſuis iuſſerat.

Vrbem maximam totius Galliæ fœliciter attigere 14. Calendas Septemb. nullo ſuorum deſiderato, aut propter morbum in itinere relicto: cùm præter legationis Principes & complures nobiliſsimos adoleſcentes, in comitatu eſſent amplius ducenti quinquaginta. Ad quos accipiendos magiſtra-

tus

tus portis effusi obuiam gratulantes exierunt, & familia omnis regia, agmenque nobilium equitum. Occurrerunt & ipsi Illustrissimi Principes Franciscus Borbonius agnationis regiæ adolescens, Henricus Dux Guisię, Carolus Dux Meduanæ, cum patruelibus suis Duce Amaliæ, & Marchione Helbouiensi: quorum nomine salutati à Paulo Fuxio illustri viro cùm fuissent, porta Martiniana vrbem ingressi sunt, inuecti quadriiugis curribus quinquaginta. Eo die nō ætas quemquam, non valetudo, non sexus retardauit, quo minus oculos externæ gentis spectaculo impleret: sic vt referta tecta ac laborantia, oppletas vndique vias, angustumque tramitem relictum sibi plurimùm mirari viderentur. Parisienses vicissim attonitis similes summissas & rutilantes barbas, pellitos pileos, gemmatos enses, ferratas ocreas, pharetrasq; & arcus, rasumque occiput fœderatę gentis aspiciebant. In hoc aduenarum numero nullum sanè vidimus Latini sermonis imperitum: plures Italicè Germaniceve loquebantur: quidam etiam tam opposité Gallicas voces proferebant, vt ad Ligerim potiusquàm ad Vistulam nati viderentur: puduitque plures aulicos literarum hostes anteactæ vitę, cum interrogati ab hospitibus suis erubescere, ac turpi nutu respondere cogerentur.

Cùm altero ab ingressu die quieuissent, perendie in conspectum Caroli Regis deducti sunt. Is erat in Lupara regia maiorum suorum, ad citeriorem ripam Sequanæ amnis sita: ipsi trans flumen, è regione arcis hospitia sua habebant, tàm opportuno loco, vt breuissimo temporis spatio sæpius amnem transire, & negotia sua procurare possent. Admissi, quàm potuerunt demissìsime atque subiectissimè, Regis dexteram osculati sunt. Locutus pro omnibus Episcopus Posnaniensis: exposuit quanti Senatus cęterique ordines regni Polonię Christianissimum Regem fecissent, ex eo intelligi potuisse, quòd petitioni eius de fratre eligēdo assensi essent: se, suosque collegas huius rei nunciandę causâ cum mandatis in Galliam venisse: sperare Rempublicam Poloniæ hanc electionem ritè factam maxima commoda toti Europæ allaturam. Ad ea Carolus respondit: illorum aduentum si-

bi

bi gratiſsimum eſſe: cupere ſe non modò vt Poloni ſentiant, ſed vt omnes gentes, etiam vt poſteritas omnis intelligat; nullam nationem cuiquam neq; chariorem, neq; iucundiorem vnquam fuiſſe, quàm erit Polonica ſibi, ob recordationem regij muneris Henrico fratri coniunctiſsimo, tam beneuolè dotati. Plura etiam per Renatum Biragam Cancellarium ſuum, patria Inſubrem, ex familia nobili, & Gallicarum partium amantiſsima, in eam ſententiam dici iuſsit. Eodem die, in ſemoto tamen loco, ſalutarunt Catarinam Regum matrem, præſtantiſsimam fœminam, & Iſabellam nurum, Maximiliani Cæſaris filiam. Catarina Poſnanienſem acceperat Italicam linguam noſſe: itaq; remotis interpretibus tam argutè ad ſingula reſpondit, vt breui oratione expreſſerit magnitudinem rari & ſupra ſexum præſtantis ingenij. Et verò poſteritas omnis fœminę huius vigilantiam laudatura eſt, in procurandis liberorum commodis honoribusq; mirabilem: meritoque ambigitur, an viri prudentia olim præſtare potuiſſet, quę à vidua elato fortique & regna ſitiente animo excellenter geſta vidimus.

Poſtridie eius diei, à prandio, Legati, inſcenſis equis, longo circuitu per ſublicium pontem ad regiam rediere, longè maiori apparatu quàm pridie venerant. Aureas enim textiles togas induti, ſenatoria grauitate imaginem quandam Romanæ maieſtatis referebant. Habenæ equorum argenteæ, diſtinctęque lucentibus gemmis, clitellę inauratę ac precioſæ phaleræ cum voluptate & aliqua etiam admiratione ſpectabantur. Sua quemque familia pedes anteibat, compoſita ex generoſis adoleſcentibus: in ſerica toga præeuntibus accenſis cum ferreis bicubitalibus clauis. Deducti ſunt à Principibus aulę ad Regem ſuum, ſuſceptiq; læto vultu. Tum Poſnanienſis ita cum eo egit. Senatum, Equites, ac reliquos ordines Polonię Lituaniæq;, recepto in cælum Sigiſmundo Auguſto, conueniſſe, & exquiſitis ſententijs more maiorum, placuiſſe omnibus, ipſum vtriuſque gentis Regem pronunciari: ſciret regnum ob ſummam opinionem virtutis ſibi delatum, ea duce regi & conſeruari oportere. Quòd ſi pacta nomine ſuo à Legatis in Senatu facta iureiurando confirmare vellet,

tum

tum demum ea quæ decreto comitiorum electionis sancita essent, libentissimè executurum se & collegas suos. His Henricus ita respondit, Quòd tam beneuolè in Regem electus esset, gratias Deo, & Senatui maximas habere, daturum operam vt conceptæ de se opinioni respondere posset. Quo responso Latinè dato Philippus Huraltus cognomento Cheuernius, Cancellarius Andegauensis, cui Rex ob eximias virtutes, & veteris familię dignitatem, summam rerum omnium fidem habebat, dicere iussus, exposuit aduentu Legatorum nihil Regi gratius aut optatius accidere potuisse, cupienti quamprimum proficisci ad regnũ, quod Dei & Polonorum singulari munere consecutus esset: æquasse Legatos officiis, vel superasse potiùs regias cogitationes, confecto tam longo itinere, antequàm ad se in Galliam peruenire potuerint: Regem à parte sua relaturum gratiam, atq; his tantis laboribus præstiturum in posterum memoriam ac beneuolentiam, quã iure deberet. Cumq; ab ipsis exẽplum pactorum & conuentionum accepisset, ea, quoties vellent adhibita iurisiurandi religione vltrò affirmaturum. Hæc cùm dixisset, Legatis & secundum eos Polonis omnibus ad osculum Regiæ dextræ admissis, Henricus, Posnaniensis dexteram præhẽdit, & vnà Legati Caroli Regis, cubiculum ingressi, cum eo colloquuntur. dimissiq; ad vesperum aliquot dies ad mandata inspicienda spatij postulant.

Postero die constituerant Franciscum Alanconiorum Ducem (qui Aulerci antiquitus fuere) Regum fratrem salutatum ire: sed nocturna febri vexato molesti esse noluere: Itaq; ad Henricum Nauarrorum Regem, ad Margaritam vxorem, ad Carolum Borbonium, & Carolum Lotarenum, Cardinales, adierũt. Biduo elapso Posnaniensis cum Renato Villoclaro, & Philippo Cheuernio ad se missis, colloquitur cupere collegas, si sibi fiat facultas, Regem suum conuenire. Facta potestate proferunt conditiones illas, de quibus suprà demonstratum est: quæ in palatio Andegauensi recitatæ à scriba regio tum fuere. Vno capite continebatur, Henricum annuos fructus possessionum suarum, quas in Gallia haberet, per mensarios in Poloniam illaturum. Capitibus aliis de nomi-

nibus

nibus decessoris sui, de Academia Craccouiensi, de priuilegiis, de sacris, de matrimonio, de classe, de seminario iuuentutis, de fœdere cum Gallis ineundo: quæ illo & proximè consecutis diebus in colloquiis repetita sunt, adhibita in dubiis interpretatione, sed eiusmodi, quæ fines mandati diligenter custodiendos non excederet. idcirco enim erant in illo Legatorum numero iurisconsulti duo, Herburtus & Sarius libris à se æditis cogniti, quorum opera cęteri collegæ plurimum vti videbantur. Regi verò aderant Renatus Biraga Cancellarius Franciæ, Albaspina Episcopus Lemouicum, Ioannes Moruilerius, Philippus Huraltus, Belliuarius, Guido Faurus Aduocatus fisci in Senatu Parisiensi, & aliquot præterea ex consistorio Principis idonei homines. Colloquiorum exitus fuit, qualem Poloni optauerant, faustus ac fœlix, sollemni epulo accedente in palatio Andegauensi dato v. Idus Septemb. vbi Oratores ad latera regiæ mensæ accubuere: assurgentesque nudatis capitibus, qui gentis illius mos est, propinando Regi suo, pium & hilare pro ipsius salute votum coràm fecerunt.

Postridie eius diei manè, in augustissimo templo insulæ Parisiorum, ad sacra conuenere Reges & Reginæ, Legati Poloniæ, Pontificis maximi, Hispaniæ, Scotię, Venetorum, aliorumq; Principum Oratores: Cardinales quatuor, Carolus Borbonius, Carolus & Ludouicus Lotaringi, Aloysius Estensis; Episcopi, Senatores, aulici, ciues tam multi, vt locus in vastissimo templo vacuus nullus tum fuerit, ne tholus quidem. Peractis sacris Henricus ad aram maximam, coram Petro Episcopo Parisiensi, propositis sacrosanctis Euangeliis per Deum iurauit, sua cuiq; iura in Polonia, Lituaniaq; seruaturum iri. Iuramenti formulam Oratores ipsi tradiderant, qualem conuentibus proximis perscriptam attulissent. Carolus Rex eodem loco etiam iurauit, quæ per Ioannem Monlucium, Aegidium Abbatem Insulę, & Guidonem Gelasium Pręfectum Aginni Itiobrigum oratores suos, comitiis illis pactus esset, ea se bona fide impleturum, ac in Episcopio, quod est iuxta ædem Virginis, præclaris hospitibus suis epulum dedit.

Perendie

Perendie eum ad colloquium vocati essent, recitatæ sunt litteræ Cæsaris, & comitiorum Germaniæ, quibus sacri Imperij ordines, rogati, vt eorum voluntate Henrico in Poloniã profecturo iter per Germaniam facere liceret, ipsi & comitatui, sed sine vllo maleficio & iniuria, transeundi facultatem dabant. Habiti fuerant conuentus illi Francofurti ad Mœnum, XVI. Calend. Septembris. Data facultate vti placuit, gratiasq; agere omnibus, sed nominatim iis, per quorum fines transire oporteret: ad quos literæ postea datæ sunt; quarum sententia erat: Statuisse Henricum hac in re amplissimorum ordinum vti beneuolentia, & collatum in se beneficium omni officiorum genere, quoties se occasio obtulisset, remunerari.

Quarto Idus Septembris ad spectaculum recitationis decreti confluxit magnus hominum numerus, vt basilica ingẽs Senatus Parisiensis compleretur: in qua Regum statuæ à Pharamundo & Clodione ad Franciscum, Caroli fratrem, cum elogiis positæ visuntur. Diui fratres, Reginæque, & Henricus Nauarrorum Rex sororius, sub preciosis vmbellis, edito in theatro ad marmoream mensam consedere: ad læuam regiæ agnationis Principes, Henricus Borbonius Condensis, Ludouicus Borbonius Monpenserij Dux, & Franciscus filius. Dextrum latus tenebant Cardinales quatuor, quorum mentio suprà facta est; Episcopi plures, Oratores Regum, regij Consiliarij. Infra id theatrum longa admodum serie in humilioribus scamnis Rector Academiæ, Senatores in lato clauo, Iudicesq; causarum, & multi prætere a Iurisconsulti, Tribuniq; ærarij, spectatorum verò ad decem millia, partim in gradibus scalarum pontibusve ligneis sedebant, partim stabant vbi quisque poterat. Facto silentio Legati Poloniæ basilicam ingrediuntur, clangentibus tubis, tibijsque ad oblectationem frequentissimi Senatus peritissimè inflatis. Ad fores excepti sunt ab Henrico Guisa Aulæ magistro, deductiq; ad regium theatrum, vbi depositum est decretum arca argentea inclusum, quam ex Legatis duo humeris suis à gradibus basilicæ ad eum locũ sustulerant. Posnaniensis pauca præfatus de Polonorum erga Carolum Regem studiis, ab

eo petiit vellétne Senatusconsultum, quo Henricus frater Rex Poloniæ dictus esset, ipsi coràm offerri recitarique? Responsum est placere. Conuersa igitur ad Regem suum oratione: Quod fœlix, inquit, faustumque sit: Senatus, equites, cæterique ordines Poloniæ & Lituaniæ, indictis centuriatis comitiis te Regem suum esse vno omnium ore iusserunt, atq; eius rei tam lætæ nuncium & decretum per nos in Galliam deferri. Primùm rogant, vt quo animo & studio regnum ad te delatum est, eodem accipias, req; ipsa demonstres regiũ honorem non magis studio, & voluntate gẽtis, quàm egregiis tuis in Rempub. Christianam meritis esse consecutum: deinde orant, vt rebus patrimonii tui rectè cõstitutis pergas ad inaugurationem, ad possessionem regni, ad clientes, ad populos amantissimos nominis tui. Postea conuersus ad collegas suos, Reserate, ait, hanc argenteã sertam, & senatuscõsultum proferre. In mora non fuere: siquidem momento temporis prolatum est, atque honorificentissimè oblatum Henrico Regi electo, pio, inclyto, triumphatori; magnoq; quod imperato silentio à Ioãne Herburto Castellano Sanocensi recitari iubet. Prima parte recitata sunt nomina Iacobi Vchanski Archiepiscopi Gnesnensis, & sex Episcoporum qui conuentibus illis interfuerunt, Palatinorum, Castellanorum, Senatorumq; Poloniæ & Lituaniæ numero centum ac trium: cæteri nobiles, ciuitates, incolæ, generali clausula cõprehendebantur. Secũda parte mors Sigismũdi Augusti, locus comitiorum, tempus, ratio, suffragia continebantur, & quàm incredibili consensu libera decernendi potestate nulli erepta, Henricus Dux Andium Christianissimi Regis frater electus esset: eligendi caussas quatuor fuisse, splendorem familiæ Valesiorum: summas naturæ & fortunæ dotes quibus ornatus esset: ipsius in Remp. Christianam merita: pactum de fructibus patrimonij sui in Poloniam inferendis. Vltimo decreto mãdatum & nomina Legatorum testiumq; qui interfuissent, exprimebãtur. Decretum ipsum in membrana Romanis caracteribus scitè exaratum erat, appensis centum & decem sigillis, plura enim non fuisse constat. Recitato senatusconsulto, Posnaniensis

pauca

pauca itidem loquutus, & secundum eum Radeuillus Lituanorum nomine, qui Polonis ipsis dignitate exęquantur.

Tum Henricus, actis Deo opt. max. ordinibus regni Poloniæ, ipsisq; Oratoribus gratiis, vt nuper egerat, decretum hoc honorificentissimum sibi gratum, & iucundum esse palã professus est: vocatoq; ad se Chiuernio Cancellario suo, pluribus eum ad postulata respondere iubet, qui in eam orationem ingreditur. Nullum hac electione post hominum memoriam maius beneficium neque Galliæ neque Polonię à Deo datum, cum multa acceperint: laudataq; Senatus prudentia, renouauit vetus exemplum Neruæ Cæsaris, & Alexandri Macedonis: quorum alter dignissimo dedit imperiũ: alter supremis verbis dari mandauit: dignissimum videri eum, cuius optatis Polonorum suffragia ob virtutem fauerint, quem absentem, pręsentibus, procul positum finitimis, externũ suis prętulerint, eũq; antè capere regnũ quàm expectare voluerint. Henricum talẽ grauissimo iudicio Senatus & maximo iudicatum, qui expectationem sui cõcitasset apud omnes gentes, eam in reliquum tempus tutaturum amplificaturumq; Regem Polonorum causa, & honoris sui, sponte deserere dulcẽ patriam, pios parẽtes, cõiunctissimos fratres. Poloniã nunc sibi patriã esse, Serenitatem suã nemini plus debere, quàm Legatis, electionis suę nuncius: quos neq; longitudo itineris, neq; asperitas viarum, neq; tot interiectę nationes & flumina à suscepto Legationis munere retardare potuerint. Vltimis verbis vocẽ illã Regis mandato ac nomine protulit, quam nulli vnquam fasti præterire poterunt: E A M V S, quo nos Dei voluntas, & Christianæ Reip. amor vocat. Grata auditorum admurmuratione vox illa, & magno silentio excepta est antecedens oratio hominis singulari virtute præditi, æternamq; dicenti laudem peperit.

Confestim phonasci regię domus hymnũ Deo cecinere; Regesq; ipsi flexo genu supplices regnatorẽ cęli adorarunt; Reges pro arbitrio renunciantem destituentemq;: cũ surrexissent, Carolus prior hilari vultu ad fratris solium progressus, Christianissimo ritu eũ amplexus osculatusq; est. Franciscus Alanconiorum Dux, & Henricus Nauarrorum Rex

ad osculum quoque excepti; cæteri Principes impari cæremonia dumtaxat venerati sunt, Legatis Poloniæ fortem & inuictam dexteram Regis sui suauiari datum. Sub occasum solis dimisso Senatu, decretũ iterum inclusum argentea theca humeris Ioãnis Tomices & Andreę Gorcani Polonorum ad aram proximi templi delatum est, commissumque fidei & custodiæ Philippi Huralti. Hanc sollemnem ceremoniam clausit fragor ingens tormẽtorum omnis generis, & nocturnum epulum à Carolo Rege in Lupara Legatis datum.

Postero die Henricus Rex Poloniæ, cùm in pomœrio vrbis Rector Academię, & summi magistratus meditatas orationes coràm habuissent: ipseq; militari facundia clarus gratulationi eorum grauissimè respondisset: à porta Antoniana vsque ad gradus Palatij sub vmbella equitauit: transeuntem eum ciues faustis acclamationibus Regẽ cõsalutabant. Vnà equitarunt Legati Poloniæ, Galli proceres, & nobilissimi quique ciuitatis filiifamilias, ipseq; ante alios Præfectus vrbi, stipatus peditum sclopetariorum cohortibus quinque. In compitis spectabantur triumphales arcus, pyramides, statuę, picturæ: quas magistratus vrbis cum poëticis inscriptionibus nouo Regi de ciuitate benemerito posuerant. Inscriptiones illæ Polonorum laudes, fratrum concordiam, ciuiumque in eos studia prosequebantur: quas Ioannes Auratus excellenti ingenio poëta scripserat.

Die Martis proximo Regina in hortis suis, qui sunt in pomœrio ciuitatis contra Luparam, nocturno conuiuio Legatos excepit. Remotis mensis apparuit repentè præalta rupes, nullo externo impulsu se ipsam circumagens, & in cacuminibus xvi Nymphæ pari numero referentes prouincias Galliæ. Hę Nymphæ è gynecæo Reginarum puellæ nobiles erant: quæ post Syreneos cantus pulsusq; lyræ varios descenderunt in planiciem, vt Regi Poloniæ sua munera offerrent. Ibi saltationes inuisæ, & ignoti priùs meandri, nulliq; modi chorearum, ordo, gestus, motusq; corporum magnam profectò spectatorum animis voluptatem attulere.

Die Mercurij placuit Regi & Legatis premittere in Poloniam Ioannem Sboroschum, per quem Senatus certior fie-

ret

ret de actis Legationis, de profectione Regis, & tempore aduentus in Poloniã: vt beneficiarij regni ad inaugurationem edicto vocarentur.

Aliquot diebus post hanc missionem, Legatis Lautia à Carolo sunt data more maiorum, torques aurei, vasa argẽtea atq; aurea. Tandem omnibus rebus ad profectionem compa ratis Rex Poloniæ Lutetia discessit IIII. Calend. Octob. abeuntemq; ciues faustis ominibus sunt prosequuti: intellectu ri cum reliqua Gallia, qualis quantusq; sit carendo meliùs quàm fruendo.

Statuerat Rex cum vniuerso comitatu ad vltimos regni fines progredi, nec diuelli priùs à fratre amantissimo sui, quã ad Germaniæ limites ventum esset: verùm in ipso itinere morbus eum coëgit consilium mutare. Vitriaci igitur, quod est oppidum Catalaunorum ad Matronam flumen, seiunctio illa facta est patriæ grauis. Vbi cognitum, in generosis animis minùs virium habere naturam, quàm honoris & perpetuæ famæ cupiditatem: cùm fratres omni anteacta vita coniunctissimi raro exemplo, & idcirco memorabili postrema salutatione amorem intimis pectoribus infixum, in vultu quoque haberent: & Carolus corpore animoq; æger fratris discessum grauiter ferret: Henricus lætus animi ad imperium pergeret, amans patriæ sed amantior solidæ laudis & gloriæ. A Catalaunorum finibus in Leucos continuato itinere Nansium venit, Ptolomæo memoratum oppidum Leucorum, qui Lotaringi hodie appellantur. Dux gentis sororius Caroli Henricique Regum magnificentissimo apparatu comitatum omnem suscepit. Claudia vxor filiam recens enixa erat, cui in sacrosancto baptismate Posnaniensem & collegas Christiano ritu sponsores esse voluit. Blamontium tandem attigit: quo in loco Catarina charissimum filium & delicias suas, Franciscus Dux Alançoniorum, & Margarita soror amantissimum fratrem vltimo impleXi, Galliq; proceres Principem de patria & religione benemeritum venerati, cum mæstitia in citeriorem Galliam rediere.

Abeuntem Henricum secuti sunt præter Polonos, & Romanæ sedis Nuncium Antistitem Montis Regalis in agro Tau

tino : Ludouicus Gonzaga Dux Noulodum Heduorum: Ca
rolus Dux Meduanæ Genomanorum, & Marchio Helbo-
uiensis patrueles ex familia Principis Leucorum : Albertus
Comes Radesiarum Marescallus Franciæ : Villoclarus Præ-
fectus aulę : Sillius Comes Rupisortij : Eligius Comes Cau
niensis in Belgica secunda : Ioannes Saulius cognomento
Tauanius Vicecomes Liniorum : Ludouicus Picus, Miran-
dula : Cessacius Cadurcus : Besigninus Biturix : Gordes Al-
lobrox : Antragij fratres nobili in Carnutibus nati loco: Cę
lius Cadurcus ex Leuta gente antiquissima : Beluilius San-
to : Bellogardus militari gloria florens, sorore Pauli Termi
clari Ducis genitus : & spectatę in bello virtutis adolescẽtes
ex tota Gallia ferme sexcenti. Ex togatis autem Episcopus
Flori municipij Auicuorũ : Aegidius Abbas insulę: Bellina-
rius Lugdunensis, Legatus Caroli Francorũ Regis in Polo
nia futurus : Faurus Tholosas disertissimus Iurisconsultorũ.
Blamontum vsq; processerant obuiam ex Germanis Chri
stophorus Friderici Comitis Palatini filius : ex eadem fami-
lia ortus Princeps Paruæpetræ, & Ludouicus Nansous Arau
siani frater, per quos veluti itineris Duces Rex Poloniæ Ta-
bernas deducitur, Ausonij Burdigalensis versu celebres. Epi
scopus Argentorati mutata sede in illo oppido stationem ha-
bet, Susceptus ab eo est tanta humanitate, vt Rex & comita-
tus omnis in patria, non in alieno solo sibi esse videretur. Ali
quanto post per Nemetes & Vangiones ad Rhenum flum en
venit, quo traiecto statuit Hildebergam ad Fridericum Co-
mitem Palatinum diuertere. Aduentus, quia insperatus, he-
roi gratior fuit : nec vllum officij genus in hospite Rege ex-
colendo pretermitti curauit.
Ab Hildeberga trãsito Rheno in Vangiones reuersus Mo
guntiam contendit : à cuius ciuitatis Episcopo cum sexcen-
tis equitibus obuiã progresso detentus, honorificentissimeq;
habitus, Rhenum flumen traiicit. Francofordia est munici-
pium veteris Franciæ, appositum Mœno amni, cuius acco-
læ erant Franci illi, per quos in Gallia regnum Francorum
post Valentiniani tertij imperium fœlicissime stabilitum le-
gimus. Ciues Regem origine suum omni hospitalitatis ge-
nere

nere honorauerunt. Mox Fuldam pergens nocturnis sacris natalis Christi interfuit cum domino oppiduli illius opulenti cœnobij Præfecto, & olim propter incolarum sanctimoniam celebri: Apud quem festis aliquot diebus in summo honore transactis, Vahicum petit, vbi Philippus Lantgrauius Gallici nominis studiosissimus exquisitissimis honoribus eũ affecit, cum tribus equitum millibus occurrens. Traiecto igitur Visurgi & Albi fluminibus, Saxonum agros Caroli Magni victorijs claros emensus est, insalutatus ab Augusto Regulo gentis: quòd à via miliari procul & æger esset. Casimirus gener mandato ipsius ad Regem venit, stipatus agmine nobilium equitum ad bis mille, comitatusq; eum ad vltimos Saxoniæ fines, nullo omisso honestissimi Principis erga exteras gẽtes officio. Pari honore affectus est Locris à Legato Maximiliani Cæsaris, quem mille quingenti equites sequebantur. Attigit demum fines Brandeburgensis Reguli, beneficiarij Regis Poloniæ: à cuius familia honorificentissimè susceptus, deducitur Francofurtum, ad Oderam amnem, qui hodie Polonorum fines à Germanis diuidit.

Hæc per Germaniã Henrici peregrinatio fuit, magna clarissimi hospitis & incolarum laude: siquidem Germanis decori erit apud omnes gentes fidem publicè datam seruasse, adiunxisseq; hospitales triumphos, quibus noui Regis virtutem honestarent: simulq; persuaderent orbi terræ Germanos peritiorum, criminis non sermonis genus putare. Rex verò summam in vultu gratiam, humanitatem, & prudentiam gerens, per quorum fines transiit, eos in sui admirationem ita conuertit, vt Polonos sapientes & beatos iudicarent, qui tantæ virtutis Regem sibi delegissent. Miedzericiũ igitur peruenit v. i i i. Calend. Feb. anno 1574. quod fœlix faustumq; sit. Id est oppidum ad ripas Odræ amnis, quo in loco susceptus est à clientibus suis incredibili gaudio lætitiaq; gentis.

Habita est in illo congressu, nomine ciuium tuorum, oratio acuta & grauis ab Episcopo amplitudini tuæ dilecto, cui Serenissimus Rex primùm Italicè, mox Faurus è Palladia Tholosa facundissimus Orator apposite respondit: quæ conciones, cùm iam lucem videant, ipsæ se offerent conspe-

cui

ctui tuo. A Miedzericio Posnaniam itum est, collegæ tui so-lium clarissimi & prudentissimi viri: vbi Rex magnificentis-simè susceptus, iter suum prosequitur, Craccouiam per di-scussas niues properans; quę est ciuitas ad Vistulam flumen totius regni maxima. Ad eam cùm esset, præmisit Albertum Comitem Radesiarum, vt nomine suo iustis Sigismundi Au-gusti & sollemnibus inferiis interesset; quas ante ingressum & inaugurationem noui Regis more maiorũ persolui opor-tebat. Quibus peractis Craccouiã ingreditur, quanta ciuium lætitia, gaudioq; & plausu, quis dicendo complecti queat? Inunctus demum est in æde Cracouiensi viii. Calend. Mar-tias, die Solis, seruato ritu & cęremoniis maiorum. Huic sa-crę inaugurationi interfuere Legati Gregorij xiii. pontificis Romani, Maximiliani Cæsaris, Regum Hungarię & Suecię, Oratores Principũ Germaniæ, finitimarumq; gentiũ, & Se-natorũ, procerumq; Polonię ac Lituaniæ ingens numerus.

Ego verò, clarissime Hosi, narrationi meæ finem imponã, ne iniuriam fecisse videar excellentibus ingeniis ciuiũ tuo-rum, qui honores in aduentu Regi habitos, & Cracouiẽsium in sacra inauguratione triumphos memorię mandaturi sunt. Vnum modò dicam, videri mihi Galliam nudatam magno pręsidio hoc tempore ciuilium bellorum; Principe iuuentu tis, & Catholicę religionis propugnatore à se distracto. Po-loniam autem beatam iudico hoc Rege studiosissimo virtutis & glorię, ipsiusq; non cliente sed domino fortunæ. Regem verò fœlicem, quia nationi præest feraci parentiq; illustrum ingeniorum: quo in numero instar preciosissimi lapilli sem per emicuisti, Stanislaë, religione, scientia, morum integri-tate superior multis, inferior nullo. Extrema narratione se-renissimo Henrico stabile & diuturnum imperium posco à Deo: & quando peragrata omni Germania saluus & incolu-mis ad Craconiam regni sui sedem peruenit, sacratusque est vtinam regnet tam piè, iustè, fœliciter, vt in posterum Polo-nica natio bellicosa & potens, cæteræq; gentes Regibus de-stitutę, non aliundè sibi dominos, quàm ex regia Frãcorum deligendos putent, quæ retroactis temporibus regum Euro-pę atq; Asiæ seminarium fuit.

FINIS.

